

Voiko tekoäly lisätä hoitajan hyvinvointia – vai vain nopeuttaa työtä?

Mitä hyötyä kielimalleihin perustuvasta tekoälystä oikeasti on hoitajalle? Vastaus löytyy psykologisista perustarpeista.

Tiina Koivisto

vanhempi asiantuntija

Emmi Koskinen

erikoistutkija

Tekoälystä puhutaan hoiva-alalla usein tehokkuuden näkökulmasta. Kuinka paljon aikaa säästyy? Nopeutuuko kirjaaminen? Paraneeko laatu?

Nämä ovat tärkeitä kysymyksiä, mutta tärkeää on huomioida myös, miltä työ tuntuu sitä tekevältä ammattilaiselta.

Tekoälyratkaisut hoivassa -hankkeessa tutkimme tekoälyyn perustuvan puhekirjausjärjestelmän käyttöönottoa hoivakodeissa. Hyötyä kannattaa arvioida psykologisten perustarpeiden kautta: Vahvistaako teknologia ammattilaisen autonomiaa eli itsenäisyyttä, kykenevyyttä ja yhteyttä toisiin?

Hoivatyössä on olennaista myös kysyä, auttaako tekoäly tekemään hyvää – juuri sitä, mikä on monille hoitajille keskeinen syy valita ala ja heidän sisäisen motivaationsa ydin.

Autonomia: hallinnan tunne ja itsenäisyys työn arjessa

Kun haastattelimme hoivakotien hoitajia, kävi ilmi, että parhaimmillaan kirjaussovellus lisäsi heidän vapauttaan. Kirjaamista ei enää tarvinnut tehdä kiireessä vuoron lopussa, yhdellä koneella, vaan sitä pystyi tekemään joustavammin osana arkea. Tämä lisäsi hallinnan tunnetta työstä.

Osa hoitajista koki merkitykselliseksi sen, että he pääsivät vaikuttamaan sovelluksen kehittämiseen: “Meitä kuunneltiin”. Silti autonomia ei aina vahvistunut. Jos sovelluksen takia tiedon hakeminen vaikeutuu tai kokonaiskuva hajoaa, voi syntyä kokemus, ettei työ ole täysin omassa hallinnassa.

Kykenevyys: osaamisen tunne tekoälyn rinnalla

Helppokäyttöisyys ja nopeus tukivat monen hoitajan kykenevyyden kokemusta: “Jopa minä osasin heti käyttää tätä!”. Lisäksi mahdollisuus antaa palautetta ja kehittää järjestelmää lisäsi ammatillista varmuutta.

Tekoäly saattoi myös auttaa oppimaan parempaa ilmaisua tai tuottaa jäsenneltyä tekstiä. Samaan aikaan moni pohti, kumpaan luottaa enemmän: omaan ilmaisutapaan vai tekoälyn tuottamiin tekstiehdotuksiin. Tämä jännite saattaa heikentää osaamisen tunnetta, vaikka työkalu koetaankin hyödylliseksi.

Yhteenkuuluvuus: vuorovaikutus asukkaiden ja kollegoiden kanssa

Yksi lupaavimmista havainnoista liittyi vuorovaikutukseen. Kun kirjaamista pystyi tekemään sovelluksen avulla hoivatilanteen aikana, se saattoi lisätä läsnäoloa ja jopa osallistaa asukasta: “Asukas on mukana siinä, mitä kirjataan”.

Hoitajilla oli sovelluksen takia myös enemmän aikaa ja mahdollisuuksia tukea toisiaan. Kaikki tilanteet eivät kuitenkaan soveltuneet reaaliaikaiseen kirjaamiseen. Henkilökohtaiset tai arkaluonteiset asiat on hankala sanoa ääneen asukkaan kuullen.

Lisäksi sovelluksen tekniset ongelmat saattavat viedä huomion pois kohtaamisesta ja lisätä turhautumista.

Hyvän tekeminen ratkaisee hoivatyössä

Hoivatyössä ei ole kyse vain tehokkuudesta, vaan siitä tunteesta, että tekee oikeasti hyvää toiselle. Tekoäly tukee ammattilaisen hyvinvointia silloin, kun se vapauttaa aikaa kohtaamiseen ja auttaa näkemään asiakkaan kokonaisvaltaisesti.

Mutta jos tekoäly hidastaa tai häiritsee hoitotilannetta, sen arvo kyseenalaistuu.

Mitä tästä voi oppia?

Tekoäly ei ole vain työkalu tehokkuuden lisäämiseen, vaan osa työympäristöä, joka vaikuttaa motivaatioon ja hyvinvointiin. Siksi tekoälyn käytön arvioinnissa kannattaa kysyä:

Lisääkö se työn hallinnan tunnetta?

Vahvistaako se ammatillista varmuutta?

Tukeeko se aitoja kohtaamisia?

Kun vastaus näihin on myönteinen, tekoäly ei pelkästään nopeuta työtä, vaan tekee siitä inhimillisesti parempaa.

Lisätietoja:

Tekoälyratkaisut hoivassa (</tutkimus/hankkeet/tekoalyratkaisut-hoivassa>) (Työsuojelurahaston rahoittaman tutkimushankkeen esittely)

Tekoälymenetelmät soten pelastajaksi? (</ajankohtaista/blogi/tekoalymenetelmat-soten-pelastajaksi>) (Teppo Valtosen blogikirjoitus)

KOMMENTOINTI

Pakolliset kentät on merkitty symbolilla *.

Kommenttisi

Mitä ajatuksia juttu herätti?

Nimimerkki

Vapaavalintainen nimimerkki

Tallenna

KOMMENTIT (0)